

CORRECTIEADVIES VAN DE VCN CE Latijn 2014

De leerplansectie Latijn van de VCN heeft de verslagen van de correctiebijeenkomsten in Amsterdam, Delft, Den Bosch en Zwolle met elkaar vergeleken en publiceert op basis van de aldaar gevoerde discussies het onderstaande correctieadvies.

Bij het opstellen van dit advies hebben alleen vakinhoudelijke argumenten een rol gespeeld.

Opmerking vooraf: dit correctieadvies vervangt het correctievoorschrift van het College voor Examens niet. Het officiële correctievoorschrift van het CvE dient te allen tijde te worden gevolgd. Dit correctieadvies biedt alleen houvast bij de correctie van open vragen en de vertaling. Het is vooral bedoeld voor punten waarbij interpretatieverschillen van het correctievoorschrift tot onduidelijkheid kunnen leiden of om de reikwijdte van de opmerking in het correctievoorschrift 'of woorden van overeenkomstige strekking' te illustreren.

Algemene opmerkingen:

- Een kennelijke verschrijving hoeft het antwoord niet fout te maken. Hierbij denken we aan overschrijffouten bij citaten en het niet-juist spellen van namen. Met kennelijke verschrijving bedoelen we niet dat 'Andromache' goed is als 'Atalanta' bedoeld is.
- De speciale citaatregel, nl. dat bij citaatvragen alleen het in het correctiemodel gegeven antwoord juist is, is vervallen. Dat betekent dat een toevoeging aan het citaat het antwoord niet per definitie fout maakt. Bij de beoordeling van afwijkende citaten geldt algemene regel 2.3.3.
- Bij de correctie van een Kolon geldt dat alle punten verloren gaan als de strekking van de vertaling heel anders wordt. Zie vakspecifieke regel 3.3.
- Tijdfouten zorgen voor aftrek van één scorepunt, tenzij anders vermeld in het correctievoorschrift of in het geval dat vakspecifieke regel 3.3 van toepassing is

Vraag 2a

Het eerste argument betreft de goddelijke afkomst van Hippomenes. Wanneer de graad van verwantschap niet precies is weergegeven (b.v. kleinzoon i.p.v. achterkleinzoon) is dit weliswaar niet correct, maar geen reden voor aftrek, omdat dit detail niet relevant genoeg is. Bovendien blijkt uit het correctiemodel dat een antwoord waarbij niet wordt ingegaan op de graad van verwantschap (bijv. goddelijke afkomst) goed gerekend wordt.

Advies. Reken antwoorden waarin Hippomenes bijv. de kleinzoon is niet fout.

Vraag 2b

Het weglaten van het graadaanduidend bijwoord 'erg' maakt het antwoord niet onjuist.

Advies. Reken een antwoord waarbij 'erg' is weggelaten niet fout.

Vraag 7

Als het antwoord **tibi nubere nulla nollet** mag, is er geen reden om **nubere nulla nolet** fout te rekenen.

*Advies. Reken het antwoord **nubere nulla nollet** niet fout.*

Vraag 8

In de vraag wordt de leerling gevraagd twee dingen te doen: leg de verandering uit en ga in op de inhoud. Een leerling krijgt bij het eerste bolletje pas een punt als beide dingen genoemd worden (uitleg gemoedstoestand 1 t.b.v. de verandering en inhoud), bij het tweede bolletje staat de uitleg van de verandering van de gemoedstoestand alleen tussen haakjes, omdat die impliciet is in de opmerking 'wil ze overwonnen worden'. Bij beide antwoorden wordt dus gevraagd om zowel op de gemoedstoestand als op de inhoud van de regels in te gaan. Wanneer een leerling dus alleen ingaat op toestand 1 en 2 antwoordt hij onvolledig.

Advies. Trek bij antwoorden waarbij alleen wordt ingegaan op de verandering van de gemoedstoestand (b.v. van twijfelen naar niet twijfelen) 2 punten af.

Vraag 9a

In het verhaal van Narcissus is het element dat hij op zichzelf verliefd is en dat niet weet, essentieel. Daarom is het antwoord 'hij weet niet op wie hij verliefd is' onvolledig en fout. Bovendien staat in de vraag "Baseer je antwoord op de context van het Narcissusverhaal".

Advies. Reken alleen antwoorden goed waarbij duidelijk is dat Narcissus niet weet dat hij op zichzelf verliefd is.

Vraag 9b

In het Nederlands is er verschil tussen 'weten dat' en 'weten of'. In de tekst is sprake van primo cupidine tacta, waaruit is op te maken dat het gevoel nieuw is en niet dat er twijfel is over wel of niet verliefd zijn.

Advies. Reken antwoorden waarin de formulering 'weten etc. of' voorkomt fout.

Vraag 11a

Over het scanderen van een hexameter bestaan verschillende scholen. De laatste lettergreep wordt door sommigen als kort/lang (anceps) gezien, door anderen als uitdovend en daarom lang. Het is daarom ook goed als een leerling de laatste lettergreep als X scandeert. Verder wordt er over de maatstrepen anders gedacht.

Advies. Reken ook goed als leerlingen de laatste lettergreep als X scanderen en/of geen maatstrepen zetten.

Vraag 12

Het woord **usus** kan ook als 'nut' vertaald worden. In dat geval ligt een antwoord dat naar het winnen van de wedstrijd verwijst voor de hand.

Advies. Reken antwoorden goed die ingaan op het nut (het vertragen van het tempo van Atalanta/het winnen van de wedstrijd) en de handeling van het gooien niet vermelden.

Vraag 14a

In het antwoord gaat het erom dat de eerste nacht wordt doorgebracht in een tempel. Degene van wie de tempel is, is niet essentieel.

Advies. Reken antwoorden waarbij de tempel van iemand anders is (b.v. van Venus) niet fout.

Vraag 14b

De inleider van de Vraag stuurt door het enkelvoud aan op een antwoord dat alleen ingaat op wat er bij Ovidius met Hippomenes gebeurt. De toevoeging van Atalanta's metamorfose is geen essentiële toevoeging.

Advies. Reken het antwoord dat Hippomenes een leeuw verandert (en Atalanta buiten beschouwing laat) goed.

Vraag 19

Er wordt expliciet gevraagd naar drie zelfstandige naamwoorden. **Sacri** is een bijvoeglijk naamwoord.

Advies. Reken sacri (chori) fout.

Vraag 21

Uit jaloezie verandert Juno Callisto in een lelijke beer. Ze wenst hem er sarcastisch veel geluk mee. Uit de tekst is niet op te maken of Juno al dan niet jaloers blijft op Callisto in beervorm.

Advies. Reken een antwoord dat alleen ingaat op de jaloezie van Juno op Callisto niet goed.

Vraag 24

Omdat er hier naar een technische term wordt gevraagd (die ook in de syllabus staat), leiden (ook kleine) schrijffouten tot een fout antwoord.

Advies. Reken alle andere antwoorden dan poeta doctus of poetae docti fout.

Vraag 25

Bij de term aetiologisch gaat het om een verklaring van concrete verschijnselen. In het antwoord moet dus een concreet verschijnsel dat verklaard wordt, genoemd worden. Een antwoord als ‘het ontstaan van sterrenbeelden’ is te algemeen.

Advies. Reken alleen antwoorden goed waarbij wordt ingegaan op de verklaring van een concreet verschijnsel dat in de desbetreffende regels genoemd wordt.

Kolon 28

In de ogen van velen is de letterlijke vertaling ‘de andere oever had mijn kleren’ geen Nederlands. Daarom is een vrijere vertaling nodig. Naar analogie van ‘mijn kleren lagen op de andere oever’, is ook ‘ik had mijn kleren op de andere oever’ als een goede (vrije) weergave te beschouwen.

Advies. Reken ‘ik had mijn kleren op de andere oever’ niet fout.

Kolon 28

Aangezien ze naakt is, kan er geen sprake zijn van andere kleren. Bovendien is het grammaticaal onmogelijk.

Advies. Geef voor de vertaling ‘mijn andere kleren’ 0 punten.

Kolon 29

Na ‘des te meer’ hoort in het Nederlands inversie op te treden. In hedendaags Nederlands gebeurt dit echter niet altijd.

Advies. Reken niet fout wanneer geen inversie is toegepast, bijv. “des te meer hij achtervolgt”.

Kolon 30

Doordat leerlingen in Kolon 29 geen inversie toepassen, laten ze in dit Kolon vaak het woord **et** weg. Deze weglating tast de structuur van de tekst aan.

*Advies. Trek voor het weglaten van **et** 1 punt af.*

Kolon 33

In de vertaling ‘zo woest achtervolgde hij’ gaat de vergelijking mank, nog afgezien van het feit dat het Latijn in dat geval **tam** i.p.v. **sic** had gebruikt.

Advies. Trek voor de vertaling ‘zo woest achtervolgde hij’ 1 punt af.

Kolon 34

In de vergelijking is sprake van een concrete roofvogel (havik of valk). De vertaling ‘aasgier’ uit Pinkster is metaforisch, dus gaat het om een mens die hebberig is en niet om een concrete vogel. Daarom is de vertaling ‘aasgier’ fout.

Advies. Trek voor de vertaling ‘aasgier’ één keer 1 punt af.

Kolon 35

In poëzie kan penna metonymia zijn voor ‘vlucht’.

*Advies. Reken **penna** ‘vlucht’ goed.*

Kolon 40

Impar is in het Latijn een predicatieve bepaling bij **ego** en **poteram tolerare**, dit is weer te geven als ‘ik, niet opgewassen etc., kon niet verdragen etc.’. Inhoudelijk is dit gelijk aan de vrijere vertaling ‘ik kon niet verdragen etc, ik was niet opgewassen tegen etc.’. De toevoeging ‘en’ maakt duidelijk dat er een nieuw feit geïntroduceerd wordt en dan is het niet meer predicatief vertaald.

Advies. Reken ‘ik was niet opgewassen tegen’ goed.

Trek voor de vertaling ‘en ik was niet opgewassen etc.’ 1 punt af.

Kolon 41

Bij **laboris** gaat het in deze tekst om een inspanning en niet om werk.

Advies. Trek voor de vertaling ‘werk’ 1 punt af.

Kolon 47

In het Nederlands is schim een synoniem van schaduw. Vergelijk schimmenspel.

Advies. Reken de vertaling 'schim' goed.

Kolon 48

De vertaling 'maakte haar bang' laat zien dat de leerling niet meer door heeft dat Arethusa aan het woord is. Dit gegeven staat duidelijk in de inleiding.

Advies. Trek voor de vertaling 'maakte haar bang' 2 punten af.

Kolon 48

Het Latijn laat weliswaar de mogelijkheid open dat het geluid niet van Alpheus is, maar van Arethusa. In de context van het verhaal getuigt deze vertaling echter van onbegrip van de situatie.

Advies. Trek voor de vertaling 'mijn geluid' of 'mijn voetstappen' 2 punten af.

Kolon 49

Wanneer in Kolon 48 met 'haar' wordt vertaald, zet die fout zich in 49 voor. Omdat de vertaling technisch mogelijk is, is het wat al te veel van het goede om nu opnieuw vanwege het onbegrip 2 punten af te trekken.

Advies. Trek bij opnieuw de vertaling met 'haar' 0 punten af.

Trek echter in geval de leerling hier voor het eerst met 'haar' vertaalt, 2 punten af.

Voor de vertaling met 'mijn' geldt hetzelfde (2 punten).